از وعده‌های بی‌سرانجام تا خاموشی‌های مداوم

امیر اعتصام ادیب
باغدار پسته منطقه خوشاب، عضو هیئت مدیره انجمن پسته ایران

در تاریخ ۱۸ مهرماه ۱۴۰۲ نامه‌ای از سوی مدیر برق شهرستان خوشاب با عنوان «تأمین مولد اضطراری» دریافت کردیم. در این نامه آمده بود: «نظر به اهمیت مدیریت انرژی در زمستان ۱۴۰۲ و تابستان ۱۴۰۳ و باتوجه‌به افزایش تقاضای مصرف انرژی در سال جاری و محدودیت‌های تأمین سوخت در بخش تولید، احتمال محدودیت تأمین برق در شبکه سراسری وجود دارد؛ لذا جهت جلوگیری از مدیریت مصرف بی‌برنامه بار، ضروری است دراسرع‌وقت به‌منظور پیشگیری از بروز خسارات احتمالی در زمان قطع برق، امکانات تأمین برق اضطراری (مولد برق) متناسب با قدرت قراردادی (مجهز به لوازم حفاظتی جهت جلوگیری از برگشت جریان برق به شبکه توزیع برق) تهیه و آماده‌به‌کار بودن مولد مذکور را فراهم کنید.»

پس از دریافت این نامه، تصمیم گرفته شد جهت جلوگیری از خسارات ناشی از قطع برق، اقدام به تهیه دیزل‌ژنراتور شود. اما تأمین سوخت آن، مهم‌ترین چالش در استفاده از دیزل‌ژنراتور بود. پس از پیگیری‌های انجام‌شده از اداره برق به‌صورت تلفنی، شفاهی و همچنین پیگیری از شرکت نفت، این ادارات تأمین گازوئیل را بلامانع و بدون مشکل اعلام کردند. اداره برق نیز با اذعان به نصب کنتور ویژه بر روی دیزل‌ژنراتور و محاسبه گازوئیل مصرفی، اعلام کرد که نسبت به تأمین گازوئیل اقدام خواهد کرد.

ازاین‌رو در اوایل اسفندماه ۱۴۰۲ نسبت به خرید یک دستگاه دیزل‌ژنراتور ۳۳۰ کیلوولت آمپر به ارزش یک میلیارد و ۱۲۰ میلیون تومان (ساخت کشور چین با ژنراتور ایتالیایی) اقدام کردیم. لازم به ذکر است که مبلغ ۷۰ میلیون تومان نیز جهت خرید کابل، تابلو اتصال، راه‌اندازی و نصب دیزل‌ژنراتور هزینه شد.

این دیزل‌ژنراتور برای چاه عمیقی به عمق ۱۲۵ متر و دبی اسمی ۳۳ لیتر بر ثانیه مورداستفاده قرار گرفت. البته در زمان استفاده، به دلیل کاهش دبی چاه، دبی آن حدود ۱۵ لیتر بر ثانیه بود. ظرفیت این دیزل‌ژنراتور به‌مراتب بیشتر از برق موردنیاز چاه عمیق (که به‌صورت شافت و غلافی بود) در نظر گرفته شد تا علاوه بر تأمین برق چاه، بتواند برای راه‌اندازی ترمینال ضبط پسته و همچنین سیستم آبیاری تحت‌فشار نیز مورداستفاده قرار گیرد. با شروع خاموشی‌ها در سال ۱۴۰۳، اقدام به

روشن‌کردن این دیزل‌ژنراتور کردیم تا از بروز خسارت به محصولات تولیدی جلوگیری شود. پس از قطع برق روزانه توسط وزارت نیرو، دیزل‌ژنراتور به‌صورت دستی روشن شده و برق تولیدی آن وارد مدار می‌شد. تابلوهای اتوماتیک نیز برای راه‌اندازی دیزل‌ژنراتور موجود بود، اما به دلیل حساسیت، کم‌کاری و هزینه‌های بالای آن، از خرید آن صرف‌نظر شد. دیزل‌ژنراتور به طور روزانه و در تمامی ساعات خاموشی روشن و مورداستفاده قرار گرفت. متأسفانه به دلیل عدم پایبندی شرکت نفت و وزارت نیرو در تأمین گازوئیل دیزل‌ژنراتور، مجبور شدیم از سهمیه سوخت تراکتورها استفاده کنیم و تعدادی از تراکتورها را از مدار خارج کردیم تا سوخت آن‌ها را به دیزل‌ژنراتور اختصاص دهیم.

هزینه‌های نگهداری دیزل‌ژنراتور ما در تابستان ۱۴۰۳ به شرح زیر بود:

- **گازوئیل مصرفی:** ۸۰ لیتر بر ساعت
- **روغن:** هر ۱۰۰ ساعت ۲۵ لیتر (هزینه حدود ۱ میلیون و ۴۵۶ هزار تومان)
- **فیلتر روغن:** هر ۱۰۰ ساعت و فیلتر گازوئیل: هر ۲۰۰ ساعت تعویض شدند که در طول چهار ماه تابستان هزینه‌ای بالغ بر ۱ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان داشت.

نکاتی که در نگهداری دیزل‌ژنراتور باید به آن توجه داشت:

- فیلتر هوا هر ۳۰ الی ۴۰ ساعت بادگرفته و تمیز شود و وقتی پره‌های فیلتر دفرمه شد تعویض گردد.
- در صورت عدم استفاده از موتور دیزل، هر ۲۰ روز یکبار به مدت ۳۰ دقیقه روشن شود (بدون بار).
- در زمان سرویس، بست باتری و اتصال برق باید کاملاً جدا شود.

باید گفت پس از پیگیری‌های مکرر برای تأمین سوخت، اداره برق اعلام کرد که با ثبت درخواست در سامانه ایران سابات، امکان تهیه گازوئیل اضطراری وجود دارد. اما ابتدا باید در سامانه تجارت آسان شرکت نفت، درخواست ثبت می‌شد. ازآنجاکه چاه‌های عمیق، برقی هستند، سازمان آب هیچ‌گونه سهمیه گازوئیلی برای آن‌ها در این سامانه در نظر نگرفته بود؛ بنابراین، امکان ثبت درخواست در سامانه تجارت آسان وجود نداشت و در نتیجه، نمی‌توانستیم شماره درخواست را در ایران سابات ثبت کنیم تا از اداره برق گازوئیل اضطراری دریافت کنیم. در مقابل تمامی این بی‌نظمی‌ها و بی‌عدالتی‌ها، متأسفانه وزارت جهادکشاورزی هیچ‌گونه واکنشی نشان نمی‌دهد و پیگیری موضوع هم از سوی آنها انجام نمی‌شود. باید یادآور شد با ابلاغ بخش‌نامه راه‌اندازی نیروگاه‌های خورشیدی در سال ۱۴۰۳ کشاورزان و تولیدکنندگان در انتخاب میان دیزل‌ژنراتور و نیروگاه‌های تجدیدپذیر دچار تردید شدند. زیرا یک واحد تولیدی نمی‌تواند ریسک نداشتن برق را بپذیرد؛ لذا ما در سال ۱۴۰۲ پس از دریافت اولین نامه از اداره برق در مهرماه ۱۴۰۲، اقدام به برنامه‌ریزی و خرید مولد دیزلی کردیم و اکنون با مشکل عدم تأمین گازوئیل از سوی سازمان‌های مربوطه مواجه هستیم. ازاین‌رو، باتوجه‌به شرایط موجود، به‌ناچار باید استفاده از نیروگاه‌های تجدیدپذیر را هم مدنظر قرار دهیم.

البته از مزایای استفاده از دیزل‌ژنراتور نسبت به نیروگاه‌های تجدیدپذیر مانند پنل خورشیدی، امکان تأمین برق در تمامی ساعات شبانه‌روز است. به‌ویژه اینکه وزارت نیرو در فصل پاییز و زمستان اقدام به قطع برق چاه‌های عمیق می‌کند و هیچ‌گونه تضمینی به دارندگان پنل‌های خورشیدی برای عدم خاموشی در سایر فصول نمی‌دهد. علاوه بر این، پنل‌های خورشیدی نسبت به خسارت‌های ناشی از تگرگ حساس هستند، درحالی‌که دیزل‌ژنراتورها در صورت نگهداری صحیح، استهلاک کمتری دارند و تعمیر آن‌ها راحت‌تر است.